

Lastbilsgaraget i Kvibille

Byggnadsminnesutredning

LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

Titel: Lastbilsgaraget i Kvibille
Författare: Robertsson Frida
Rapportnummer: 2026:05
ISSN: 1101-1084
Diarienummer: 1059-2026-6
432-5898-2025
Utgivningsår: 2026
Omslagsbild: Lastbilsgaraget i Kvibille december 2025

Förord

Frågan om byggnadsminnesförklaring av lastbilsgaraget i Kvibille väcktes 18 augusti 2025 av Ante Hultin, Kvibille.

Byggnadsminnesförklaring är den starkaste skyddsformen för kulturhistoriskt värdefulla miljöer enligt svensk lagstiftning och regleras i 3 kap. kulturmiljölagen (1988:950). Enligt 3 kap. 1 § samma lag, kan en byggnad som har ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde eller som ingår i ett bebyggelseområde med ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde förklaras för byggnadsminne av länsstyrelsen. Bestämmelserna om byggnadsminnen enligt detta kapitel får också tillämpas på parker, trädgårdar eller andra anläggningar.

Följande byggnadsminnesutredning är genomförd för att belysa lastbilsgaragets kulturhistoriska värden och utgör underlag till beslut i frågan om byggnadsminnesförklaring.

Halmstad december 2025

Frida Robertsson
Bebyggelseantikvarie

Innehåll

Förord.....	3
Sammanfattning.....	5
Administrativa uppgifter	6
Förutsättningar.....	6
Omgivning.....	6
Historik.....	8
Byggnadsbeskrivning.....	10
Kulturhistorisk värdering	12
Källor.....	13

Sammanfattning

Strax nordväst om Kvibille samhälle ligger lastbilsgaraget vilket uppfördes 1969 av Egon Larsson som bedrev ett mindre åkeri vars huvudsakliga verksamhet var att köra mjölk. Garaget är uppfört på mark som ägs av Halmstad kommun och ingår inte i något kulturmiljöprogram, omfattas inte av något riksintresseområde för kulturmiljövård eller någon detaljplan.

Lastbilsgaraget är en enkel långsträckt skjulliknande träbyggnad uppförd med en regelstomme klädd med stående brädor. Byggnadens pulpettak har en mycket svag lutning och är belagt med korrugerad plåt. Båda kortsidorna är försedda med dubbla slagportar och ursprungligen har en väg gått rakt igenom garaget. Genom inkörning från väst och utkörning mot öst kunde på så sätt momentet med att backa fordonet undvikas. Idag är genomkörning inte längre möjlig, en traktorväg går i stället längs med byggnadens södra långsida.

Enligt muntliga uppgifter ska lastbilsgaraget ha uppförts med anledning av att det från mejeriernas håll kommit krav på att mjölkbilar skulle förvaras i låsta utrymmen under tak mellan körningarna med tanke på hygien och risk för sabotage. Byggnaden användes som garage fram till 1981 och därefter har funktionen varit förvaring, idag förvarar boende på grannfastigheten ved i lastbilsgaraget.

Lastbilsgaraget bedöms i viss mån besitta kulturhistoriska värden som förmedlare av berättelsen om mjölkhanteringens övergång från liten till stor skala under 1900-talet. Men den brutna kontinuiteten, den förändrade omgivningen samt den främst lokalhistoriska kopplingen innebär att byggnaden inte kan anses inneha synnerligen högt kulturhistoriskt värde ur nationell och regionalt perspektiv, vilket krävs för en byggnadsminnesförklaring.

Administrativa uppgifter

Län: Hallands Län

Kommun: Halmstad kommun

Fastighetsbeteckning: Gillarp 4:7

Ägare: Halmstad kommun

Fråga om byggnadsminnesförklaring av lastbilsgaraget i Kvibille väcktes 18 augusti 2025 av Ante Hultin, Kvibille.

Förutsättningar

Lastbilsgaraget ingår inte i något kulturmiljöprogramsområde, byggnaden är inte upptagen i Hallandsinventeringen och den är inte heller belägen inom område för riksintresse för kulturvård. Fastigheten omfattas inte av någon detaljplan.

Omgivning

Strax nordväst om Kvibille samhälle, utmed Susegårdsvägen som slingrar sig längs en skogsklädd svag höjd ligger den enkla grå träbyggnad som en gång fungerat som ett lastbilsgarage. Omgivningen karaktäriseras av mötet mellan lövskog och det öppna odlingslandskapet. Längs den gamla vägsträckningen, kantad av låga stengårdsgårdar ligger ett fåtal mindre villor av olika karaktär utplacerade på stora tomter anpassade till topografin.

Samhället Kvibille har vuxit fram ur en kyrkby placerad vid ett historiskt viktigt vägshål. Byggnader som kyrka, gästgiveri, tingshus och skola präglar fortfarande platsen. I området finns ett stort antal gravhögar och i kyrkväggen är en av Hallands få runstenar synligt bevarad, något som ytterligare förstärker platsens kontinuitet. Av mer sentida slag är Kvibille mejeri, startat 1916, vilket är en viktig del av platsens identitet idag.

LASTBILSGARAGET I KVIBILLE

1. Lastbilsgaraget är uppfört strax nordväst om Kvibille samhälle. (Länsstyrelsen i Hallands län, LstN Planeringskarta WebbGIS)

2. Flygfoto från 1975 visar lastbilsgaraget i en mer öppen omgivning och med vägen löpandes rakt genom byggnaden. (Länsstyrelsen i Hallands län, LstN Planeringskarta - WebbGIS)

3. Volvo F88 med fyra rostfria mjölk tankar på flaket på väg från lastbilsgaraget någon gång 1977-1980. Bilden ger en uppfattning om hur marken kring byggnaden såg ut under den tid som garaget var i bruk med körvägen rakt igenom. Symbolen Arla Ko skymtar på lastbilsdörren och garagebyggnaden är sig lik jämfört med idag år 2025. (Foto Willy Larsson)

Historik

Lastbilsgaraget i Kvibille uppfördes 1969 av Egon Larsson som bedrev ett mindre åkeri vars främsta verksamhet var mjölkkörning. Fram till 1961 var Egon fiskhandlare och sålde fisk från en liten lastbil som han körde runt med i trakterna. Till verksamheten hörde också en fiskaffär i östra Halmstad som frun Barbro skötte om. 1953 flyttade familjen in i en nybyggd tegelvilla i nordvästra Kvibille, efter hand utökades familjen och bestod slutligen av fyra barn födda mellan 1951-1961. 1961 övergick Egon till att köra mjölk, vilket innebar att han hämtade böndernas mjölkkrukor ute på gårdarna och levererade dem till mejeriet i Kvibille. Under slutet av 1960-talet ska krav från mejerier ha kommit på att lastbilarna som körde mjölk måste kunna förvaras inlåsta under tak med anledning av risk för sabotage och med tanke på hygien. Därför uppförde Egon

4. Samma lastbil och fototillfälle som bild 3, sida 8, men här skymtar även lastbilsgaragets södra långsida. (Foto Willy Larsson)

lastbilsgaraget 1969 som en uppställningsplats för fordonen mellan körningarna.

Virket till bygget inhandlades i Halmstad och beströks med motorolja, oljan kom från ett överblivet fat som inte var av tillräcklig kvalitet för att användas till fordon. Den långa garagebyggnaden som behövdes för att rymma både lastbil och släp fick inte plats på samma tomt som bostadshuset. I stället arrenderades 23 augusti 1969, 3000 kvm mark på grannfastigheten som då hade beteckningen Gillarp 4:1 och ägdes av Carl Tham. 1973 styckades fastigheten av och såldes till Kvibille kommun. 1975 när Kvibille kommun gått upp i storkommunen Halmstad kommun rätas frågetecken kring avstyckningen ut och fastighetsbildningen går slutligen igenom. Fastighetsägare till Gillarp 4:7, där lastbilsgaraget står, är sedan dess Halmstad kommun. I köpekontrakten tillhörande avstyckningen görs klart att kommunen förbinder sig att respektera det befintliga avtalet mellan Tham och Egon Larsson gällande arrende av garageplatsen. Vid skiftet mellan 60-tal och 70-tal avslutades epoken med mjölkkrukor i Kvibille. Böndernas mjölk hämtades därefter med tankbilar. Egon fortsatte då att köra mjölktankbil för olika mejerier i Falkenbergstrakten och fram till 1981 användes garaget som uppställningsplats för fordon som användes i verksamheten. Därefter har lastbilsgaraget använts för förvaring. Idag används det till vedförvaring av nuvarande ägare till den tegelvilla som Egon uppförde och bodde i fram till 2003.

5. Lastbilsgaragets södra långsida och västra gavel 2025, marknivån kring byggnaden har höjts genom åren och byggnaden står idag med fasaderna direkt mot marken. Längst till vänster skymtar den omdragna traktorvägen.

Byggnadsbeskrivning

Lastbilsgaraget är en enkel långsträckt skjulliknande träbyggnad uppförd längs med Susegårdsvägens sträckning, i nästintill öst-västlig riktning. Mot byggnadens norra långsida löper en lövträdsbevuxen jordvall, vilken till viss del kröns av resterna av en mur av rund fältsten. Det halvcirkelformade området som omsluter garaget från norr är på lagaskifteskarta över Kvibille 1843–47 markerat som ett samfälligt grustag. Längs garagets södra långsida går en traktorväg parallellt med den asfalterade Susegårdsvägen. Ursprungligen gick denna väg rakt igenom garagebyggnaden, vilket innebar att lastbilen kunde köras in genom porten i väst och ut genom porten i öst. På så sätt undveks momentet att backa och det behövdes inte heller någon vändplats för lastbilen.

Garagets fasader består av grånade stående träplank spikade på en enkel regelstomme. Byggnadens pulpettak har en mycket svag lutning åt söder och är belagt med korrugerad plåt. Båda kortsidorna är försedda med dubbla slagportar där portarnas överkant har asymmetriska avslut. Slagportarna hålls på plats av bandgångjärn upphängda på hakar. Porten åt väst har fortfarande kvar delar av en låsanordning i metall. Kring hela byggnaden har marknivån höjts genom åren, vilket resulterat i att byggnaden sjunkit ner i omgivande vegetation. Fasaderna och portarna har därmed direktkontakt med marken med rötskador som följd. Från vallen i norr har ett träd rasat över garaget och gjort skada i takkonstruktionen. Mitt på den södra fasaden, kring en bärande vertikal regel, finns en myrstack. Myrorna har orsakat ett stort hål i fasadbrädorna och angripit den bärande regeln, med följd att taket sjunkit mitt på garagebyggnaden.

LASTBILSGARAGET I KVIBILLE

6. Överst: Från jordvallen i norr har ett träd fallit över lastbilsgaraget och skadat takkonstruktionen, Marknivån går här högt upp mot fasaden. Nederst: Byggnadens södra fasad har tydliga skador på panel och stomme. Skadorna har lett till en svacka i byggnadens mitt.

Kulturhistorisk värdering

Lastbilsgaragets anspråklösa konstruktion och materialval vittnar om ett traditionellt sätt att uppföra enklare oisolerade komplementbyggnader där det ursprungliga syftet varit att skydda jordbrukets vagnar och redskap mot väder och vind. Dessa enkla byggnader, utgående från olika variationer av stolpkonstruktioner med brädväggar och pulpettak, har därefter kommit att uppföras under långa tidsperioder och i de mest varierande miljöer. På så väl stadsinnergårdar som i egnahemsvillornas trädgårdar och funktionalismens småbostadshusområden eller i agrara miljöer går liknande byggnader att hitta. Helt enkelt överallt där behov funnits av en enkel oisolerad byggnad, som kunnat skydda mot det värsta av vädrets krafter, har liknande byggnader uppförts.

Det som särskiljer lastbilsgaraget från liknande enkla träbyggnader är dess funktion som genomkörningsgarage, en funktion som fortfarande är avläsbar genom de båda kortsidornas slagportar. Byggnaden har genom åren inte genomgått några större förändringar men den ändrade vägsträckningen som innebär att det inte längre går att köra igenom byggnaden försvårar förståelsen för hur byggnaden ursprungligen användes. Byggnaden har därmed mist en viktig karaktäristisk egenskap.

Genom lastbilsgaraget förmedlas en del av berättelsen kring hur hanteringen av mjölk utvecklats och förändrats under 1900-talet. En förändring från handmjölkning på små gårdar med upphämtning i krukor av enskilda åkerier med leverans till lokala mejerier och därefter övergången till storgårdsdrift, tankbilshämtning och stora centraliserade mejerikoncerner. Parallellt är garaget en del i berättelsen om en ständig strävan mot en förbättrad hygien vid hanteringen av ett mycket känsligt livsmedel. Där övergången från mjölkkrukor till tankbilar och förvaringen av mjölk bilen i låst utrymme under tak var en del i denna förbättringsprocess.

Lastbilsgaraget anses utifrån ovanstående i viss mån besitta ett kulturhistoriskt värde som förmedlare av dessa berättelser. Men den brutna kontinuiteten, den förändrade omgivningen samt den främst lokalthistoriska kopplingen innebär att byggnaden inte kan anses inneha synnerligen högt kulturhistoriskt värde ur nationellt och regionalt perspektiv, vilket krävs för en byggnadsminnesförklaring.

Källor

Kulturmiljöprogram för Halmstad kommun (2014)

Lantmäteriets arkivakter rörande fastigheten Gillarp 4:7

Leif Gunnarsson, ordförande Kvibille hembygdsförening

Willy Larsson, son till Egon Larsson

LÄNSSTYRELSEN

HALLANDS LÄN

www.lansstyrelsen.se/halland